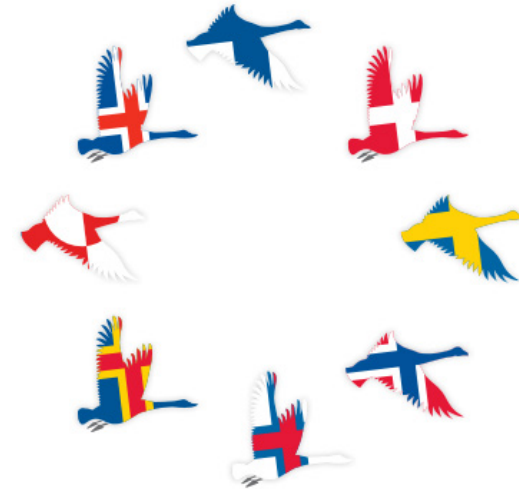

Bliv sprogpilot og styrk nabosprogsundervisningen: "Den bedste investering i mine 10 år som lærer"

Hvert år uddannes 30 nye sprogpiloter, som arbejder entusiastisk i grundskoler og gymnasier over hele Norden med at udbrede lærernes kendskab til nabosprogsundervisning og til at udvikle didaktiske forløb om de nordiske lande.

Blandt andre grundskolelærere John Renneberg og gymnasielærer Claus Skovbjerg, der begge har fået et helt nyt perspektiv på deres undervisning – og på samarbejdsprojekter med kolleger i Norge og Sverige – efter de har deltaget i det 5 dage lange Sprogpilotkursus, som er åbent for alle interesserede grundskole/gymnasielærere i hele Norden.

- Jeg har fået fire dages nordisk sprogbad uden lige – og et uvurderligt netværk af kolleger og sparringspartnere i hele Norden, siger Claus Skovbjerg, der netop har været på sprogpilotkursus på Schæffergården i København her i april 2017.

Han underviser i sprog og interkulturel kommunikation i gymnasiet og på læreruddannelsen:

- Kurset har gjort mig endnu mere bevidst om, at de nordiske sprog er bærere af vores fælles nordiske kulturarv, og fremover vil nabosprogsundervisning helt sikkert indgå som en vigtig del af mine undervisningsforløb, så mine elever ikke behøver at slå over i engelsk, når de skal kommunikere med folk fra resten af Norden, understreger han.

Alle interesserede lærere kan deltage

Sprogpilotkurset afholdes en gang om året og er et intensivt kursus med undervisning og gruppeøvelser, hvor deltagerne udvikler nabosprogsdidaktik fra 9 morgen til 22 aften. Kurset er finansieret via midler fra Nordisk Ministerråd.

Formålet med kurset er at give kursisterne – dvs. 30 nordiske grundskolelærere/gymnasielærere – et boost af viden om nabosprogsdidaktik, som klæder dem på til at undervise i nordiske nabosprog/fremmedsprog på spændende og engagerede måder.

Samtidig bliver de en del af sprogpilotnetværket, der laver projekter og udveksler erfaring på tværs af landegrænser. Via netværket fungerer

de som lokale ambassadører hjemme på deres grundskole/gymnasium, hvor de deler deres nye viden med kolleger og praktikanter.

Den bedste investering

En af dem er John Renneberg, der blev Sprogpilot i 2015, og som underviser i bl.a. dansk, engelsk og tysk på Trekronerskolen i Roskilde:

- Hvis du sidder alene og tænker "Er et sprogpilotkursus noget for mig?", så er det bare med at skynde dig ind på sprogpiloternes hjemmeside og melde dig til et kursus, for dét er det helt sikkert: Det er den bedste investering, jeg har gjort i mine ti år som lærer – underviserne er enormt dygtige og veloplagte, og kvaliteten er i top ... det eneste problem er, at der ikke er nok tid til alt det, du gerne vil vide mere om som kursist, siger John Renneberg og tilføjer:

- Samtidig bliver du del af et meget åbent selskab med en masse superfede folk, som er parate til at kaste sig ud i sjove og spændende udfordringer – det smitter og styrker din egen arbejdsglæde og dit mod på at gå nye veje. Du kan også finde undervisningsforløb på sprogpiloternes hjemmeside, som du kan prøve af. Eller du kan lave et forløb i nabosprogsundervisningen via det årlige Nordens dage-arrangement, hvor du i 3-4 dage laver forløb i samarbejde med lærere i de øvrige nordiske lande.

Kø til kurserne

John Renneberg er i dag ambassadør for nabosprogsundervisningen på Trekronerskolen, hvor han arbejder for at skabe en rød tråd i nabosprogsundervisningen fra 1. til 9. klasse, og han håber, at der snart bliver plads på sprogpilotkurset til to af Trekronerskolens indskolings- og mellemtrinlærere.

Sprogpilot-projektet er nu stort set selvkørende, og mange lærere står i kø for at komme på kurset, forklarer Lis Madsen, som leder Sprogpilotkurserne.

Hun er uddannelseschef på professionshøjskolen UCC i København og var med til at tage initiativ til kurserne i 2007:

- Vi annoncerer aldrig i fagblade osv. efter nye kursister, for de kommer af sig selv: Når sprogpiloterne kommer hjem fra kurset og begejstret fortæller om det hjemme på lærerværelset, får deres kolleger blod på tanden og henvender sig til os for at komme på listen til næste kursus. Det skaber et stort engagement og en høj frekvens af ildsjæle, siger hun.

En aha-oplevelse for lærere og elever

Kurserne er også populære, fordi de er praksisnære og har skarpt fokus på, hvordan man kan undervise i nordiske sprog på måder, eleverne oplever som nærværende og relevante:

- Jeg plejer at indlede kurset lidt provokerende med at sige, at engagerende nabosprogsundervisning i dag ikke handler om at læse litterære klassikere på nabosprog, men om at præsentere eleverne for tekster og

andre materialer, som de synes er interessant og vedkommende – en genre, et medie og et indhold, de er fascineret af, og som de føler, at de kan bruge til noget. F.eks. en tv-serie som SKAM eller en rap-tekst, siger Lis Madsen.

På spørgsmålet om, hvorfor det er vigtigt at lære nabosprog i skolen, peger hun på, at det dels er et effektivt springbræt til at lære andre sprog, fordi det at arbejde med sprog, der ligner ens modersmål, styrker bevidstheden om, hvad sprog er, og hvordan sprog er bygget op. Og dels giver det gode muligheder for at studere, arbejde og forske i de øvrige nordiske lande.

- Nabosprogsdidaktik handler i virkeligheden i høj grad om, at eleverne bliver bevidste om, at de ikke skal lære et helt nyt sprog: At de faktisk kan en masse i forvejen, og at de let kan lære at forstå endnu mere ved at tviste ørerne en lille smule og opdage lighederne. Indleder man med at præsentere dem for lette tekster, får de aha-oplevelsen af, at hold da op, de kan forstå meget mere, end de troede! Det giver et højt engagement fra starten.

Kurset følges op med videndelingskonferencer

Sprogpilotkurset er bygget op over oplæg om sprog, kultur, medier osv. samt øvelser, kursisterne løser i tværnationale grupper i forlængelse af den teori og de didaktiske greb, de præsenteres for.

En af aftenerne skal kursisterne desuden i plenum introducere hinanden til en moderne tekst på deres modersmål. F.eks. 2-3 sider af en roman, kortprosa eller et digt.

- På den måde får alle deltagerne 30 tekster med hjem, som de kan bruge i undervisningen. Med i kufferten har de også en masse ideer til undervisningsforløb, medier og genrer, de selv har udviklet/er blevet præsenteret for, samt kontakter til kolleger i hele Norden, de kan sparre med og udvikle flere undervisningsforløb sammen med.

Rigtig mange sprogpiloter holder kontakten og laver projekter sammen senere hen og deler undervisningsideer og tekster med hinanden. Udover facebookgrupper og sprogpiloterens hjemmeside, mødes de også hvert 2.-3. år til videndelingskonference i København eller Oslo, hvor de i workshops præsenterer deres samarbejdsprojekter for hinanden.

- Konferencen spiller en vigtig rolle – den er med til at sikre, at sprogpiloterens viden holdes ved lige og opdateres, så de ikke efter et år glemmer, hvad de har fået med fra kurset, forklarer Lis Madsen.

Den store interesse for konferencen vidner om, at sprogpiloterne får et godt udbytte af at deltage – sidste gang deltog kursister fra alle tidligere hold, helt tilbage til 2007, selvom mange af kursisterne har skiftet job eller er gået på pension siden da.

Hvorfor nordisk sprogsamarbejde?

Helsingforsaftalen fra 1962 er 'grundloven' for det formelle nordiske samarbejde.

Med aftalen har de nordiske lande i fællesskab besluttet, at: "I alle de nordiske lande skal undervisningen og uddannelsen i skolerne i passende omfang omfatte undervisningen i de øvrige nordiske landes, herunder Færøernes, Grønlands og Ålands, sprog, kultur og almindelige samfundsforhold (...)"

Landene bestemmer selv, hvordan dette skal udmøntes i praksis, og om undervisningen i nordiske sprog f.eks. skal indgå i læreplaner.

Når man taler om nordisk sprogforståelse, er der reelt tale om de skandinaviske sprog dansk, norsk og svensk. Idealet er, at alle i Norden kan forstå mindst ét af disse sprog, udover sit modersmål.

En sprogpilot er:

- En lærer i grundskolen/gymnasiet, som har fokus på nabosprog/nordiske fremmedsprog, og som arbejder med at inddrage det nordiske i undervisningen.
- En ressourceperson, der kan hjælpe kolleger med at tilrettelægge nabosprogsundervisning og give gode råd om materialer og metoder.
- En praktikvejleder for lærerstuderende, der kan bidrage til, at nordiske sprog og nordisk litteratur og kultur får en plads i de lærerstuderendes praktik.

Sådan bliver DU sprogpilot:

- For at blive sprogpilot, skal du deltage i 5 dages efteruddannelseskursus med fokus på nabosprogsdidaktik. Som sprogpilot underviser du typisk i modersmål eller nordiske fremmedsprog, og du er ofte praktiklærer/praktikvejleder.
- Som sprogpilot indgår du i sprogpiloterens nordiske netværk, laver didaktiske projekter og erfaringsudveksler på tværs af landegrænser. Hvert 3. år deltager du i en videndelingskonference i København.
- Som sprogpilot er du ambassadør for nabosprogsundervisning og vejleder dine kollegaer og praktikanter.

Sprogpilotkurserne og videndelingskonferencerne er finansieret af Nordisk Ministerråd samt de bilaterale nordiske fonde/kulturcentre Hanaholmen, Voksenåsen samt Lysebu og Schæffergården. Siden det første sprogpilotkursus i 2007 er der uddannet cirka 250 sprogpiloter.

Læs mere om Sprogpilotkurserne og se undervisningsforløb på <http://www.sprogpiloter.org>.

Gymnasielærer Claus Skovbjerg, København

Uddannet sprogpilot i april 2017. Underviser i sprog, almen sprogforståelse og interkulturel kommunikation i gymnasiet og på læreruddannelsen.

Hvorfor har du valgt at tage på sprogpilotkursus i år?

- Det er vigtigt for mig at lære mine elever at forstå de nordiske nabosprog, fordi de er bærere af vores fælles nordiske kulturarv – vi mister den, hvis de ikke får kendskab til nabosprogene: Efter min mening er det nærmest blasfemisk at slå over i engelsk, når en svensker og dansker skal kommunikere med hinanden. I hvert fald hvis man ikke i det mindste har gjort et forsøg på at forstå hinanden og komme hinanden i møde på dansk og svensk.

Hvis du skal anbefale sprogpilotkurset til andre gymnasielærere, hvad er så det bedste ved kurset, set med dine øjne?

- Udover al den viden, du får om nabosprog og de didaktiske redskaber til at undervise i dem, er gevinsterne ved kurset 1. dit nye netværk af nordiske og topengagerede kollegaer, 2. den sproglige selvsikkerhed, du får med hjem i rygsækken efter i fem dage at have beskæftiget dig intenst med nabosprog og didaktiseringen af dem, og 3. den gave det er at stifte bekendtskab med nordisk kultur og udvide sin horisont, fordi det viser sig, at man faktisk ikke altid kender de

andre nordiske landes kultur så godt, som man tror, på trods af at man er naboer. Selv fik jeg på mit sprogpilotkursus desuden en særlig indsigt i de mange forskellige norske dialekter, og en introduktion til færøsk og islandsk, som jeg heller ikke kender meget til, men som jeg nu har fået mod på at beskæftige mig mere med ... i det hele taget føler jeg mig her efter kurset meget mere velbevandret ud i forskelle og ligheder mellem de nordiske sprog.

Hvordan vil du konkret arbejde med nabosprog i din undervisning fremover?

- Jeg har fået en masse inspirerende tilgange og metoder til at arbejde med nabosprogene i undervisningen. Og på undervisningsportalen nordeniskolen.org findes en masse inspirerende undervisningsmaterialer og muligheder for at komme i kontakt med klasser i andre nordiske lande – tusinder af nordiske grundskolelærere bruger allerede portalen, og den kommer nu også i en gymnasieversion. Jeg er også blevet interesseret i at undervise fx flygtninge i dansk som fremmedsprog eller måske arbejde som dansk lektor på Island eller et andet sted uden for Danmarks grænser – på den måde kan kurset også åbne døre til jobs i

andre verdener.

Og så er jeg blevet opmærksom på, at jeg kan søge tilskud til at komme på andre nordiske sprogkurser, fx Sommerfinska på kursuscenteret Hanaholmen i Finland.

Jeg videndeler også allerede flittigt i den interne facebook-grupper for sprogpiloter – det er så motiverende at have fået et forum, hvor du kan komme i dialog med kolleger på tværs af landegrænser og øve sig i at forstå hinandens modersmål, samtidig med at vi diskuterer emner som mad, alkoholkultur, SKAM osv. – diskussioner som tydeligt viser både hvor ens og forskellige vi er.

Grundskolelærer John Renneberg, Roskilde

Uddannet Sprogpilot i 2015, samarbejder med sprogpiloter i Sverige og Norge om flere undervisningsforløb, og har holdt oplæg om dem på videndelings-konferencer. Underviser bl.a. i dansk, engelsk og tysk på Trekronerskolen i Roskilde Kommune.

Hvorfor er det vigtigt at lære nabosprog i skolen – og hvorfor er det vigtigt, at man som lærer prioriterer at bruge 5 dage på at tage på sprogpilotkursus?

- Først og fremmest fordi vi nordboer har et helt særligt kulturelt fællesskab – det ser vi fx tydeligt i fht. SKAMs store popularitet.

Rent didaktisk er der også virkelig noget at hente ved at arbejde med nabosprog – eleverne får hurtige succesoplevelser, og deres sproglige elasticitet udvider sig, fordi det er så nemt at se sammenhænge og linke ordene sammen – det giver dem mod på og kompetencer til at lære endnu mere sprog, også i de sværere sprogfag: Efter bare et par timer på Skype er det nemt for dem at kommunikere med svenske og norske unge, hvis bare alle taler tydeligt. Mens du på fransk eller tysk først kan skype efter flere års sprogstudier, og du kan slet ikke udtrykke dig lige så nuanceret.

Vil du senere vil læse eller arbejde i andre lande, har du desuden gode muligheder for det i Norden. Og i forbindelse med undervisningen, er der heller ikke langt til Sverige eller Norge, så der er mange muligheder for lejrskoler og ekskursioner. Mine udskolingselever vil f.eks. typisk gerne på lejrskole

i Sydeuropa, men når de så lærer klasser i Sverige og Norge at kende, skifter de mening, fordi de kan kommunikere langt bedre med dem – nok både pga. sproget og det kulturelle fællesskab. Og så er det en kæmpe gave til dig som lærer at få adgang til sprogpiloternes store netværk, så du får rystet posen og ikke bare i din travle hverdag hiver de samme noveller og forfattere op igen og igen, men får tips om gode nye tekster på norsk og svensk, der engagerer dine elever på en helt anden måde. Spørger du efter noget i netværket, går der typisk ikke mere end et par timer, før nogen har svaret dig: Sprogpilotnetværket er et fantastisk forum med en masse begejstrede mennesker – du får pludselig en masse ekstra kollegaer og sparringspartnere derude.

Hvad giver det dig fagligt at være med i sprogpilotnetværket?

- Det er helt fantastisk – det er jo et netværk med en masse engagerede og fagligt begejstrede sparringspartnere, der rækker langt udover naboklassen derhjemme. Og så har jeg samtidig en skoleleder, der er meget åben overfor nordisk/ internationalt samarbejde, så jeg får lov at trække på netværket og sætter en masse projekter i gang

på min skole og støtter op om mine kolleger på nabosprogsområdet. F.eks. til Nordens dage, hvor vi sammen med lærere fra hele Norden på samme tid sætter et fælles undervisningsforløb i gang i vores klasser, og så skyper og google docs'er eleverne med hinanden, mens de løser opgaver og fremlægger et lille filmprojekt, en tekstanalyse eller et forfatterprojekt.

Hvordan bidrager du selv til netværket med dine erfaringer?

- Jeg deler tekster, og jeg er så heldig at have en super god rektor, der har givet grønt lys

for at jeg kunne komme på udveksling og undervise en svensk klasse nogle dage, og på samme måde have deres klasselærer på besøg hernede, hvor han har undervist min klasse: Langt hen ad vejen har vi i Danmark, Norge og Sverige en fælles forståelse af, hvad det vil sige at være lærer, men der er også klare forskelle. Fx den didaktiske tilgang og eksamensformen.

Hvorfor er din skoleleder så interesseret i at støtte op om dine nabosprogsaktiviteter?

- Fordi han gerne vil have, at vores elever er opmærksomme på, at verden strækker sig langt ud over kommunegrænsen – at de udvikler kompetencer til at kunne indgå i en større sammenhæng som åbne, nysgerrige og reflekterende mennesker, der er bevidste om, at tingene kan gøres på mange forskellige måder.

Det er samtidig tydeligt, at det gør en rigtig stor forskel for eleverne at komme ud af den her konsensus og vante stemning omkring hvad vi gør, og hvorfor vi gør det: Rammerne kan godt blive lidt pressede, og det er rart at sprænge dem og skabe nye rum, hvor eleverne kan trække vejret lidt friere og gå lidt mere legende til undervisningen.

Hvad går de undervisningsforløb ud på, som du har udviklet sammen andre sprogpiloter og præsenteret på videndelingskonferencerne?

- Det første forløb tager afsæt i, at mine elever

ikke altid synes, at det er særligt spændende, når de i 8.-9. klasse skal lave forfatterprofiler og periodebeskrivelser i dansk. Det viser sig, at mine svenske kollegaer har samme udfordringer, så vi har lavet et fælles forløb, hvor eleverne i grupper skal præsentere svensk og dansk romantik for hinanden og fremlægge det, som om de skulle til eksamen, med en lille rapport, en fremlæggelses-video osv., som de så via facebook skal give hinanden feedback på. Det er helt tydeligt, at mine elever gør sig ekstra umage i den slags fælles projekter, fordi de gerne vil gøre et godt indtryk på de svenske elever – det gør dem langt mere selvkritiske i forhold til at levere noget ordentligt. Det andet forløb handler om SKAM, hvor eleverne skal lære at skrive artikler og blogindlæg med afsæt i afsnit 1 og 2. Vi lavede et samarbejde, hvor eleverne først skrev en artikel og så en anmeldelse, mens de var i dialog med hinanden og gav hinanden feedback i blandede grupper på tværs af landene: Hvad fungerede, og hvad fungerede ikke i den enkelte tekst? Som et sideprojekt så de samtidig SKAM sammen uden for skolen. Næste år er det planen, at vi bruger SKAM som en del af filmundervisningen.

Får du også stadig selv nye inputs på konferencerne?

- Ja helt klart – jeg får en masse inputs, både inspiration til nye forløb og til at justere de

forløb, jeg allerede er i gang med ... de fungerer som sådan en løbende fintuning af mine egne projekter, kombineret med at jeg møder folk fra de andre kurser, og få nye ideer, erfaringer og undervisningsmaterialer med hjem. I dag bliver vi lærere jo sendt på rigtig mange kurser, hvor indholdet ikke rigtig bundfælder sig, og der er relativt langt mellem guldet, fordi du ikke får noget færdigt med hjem, du kan sætte i gang på mandag. Men sprogpilotkonferencerne byder altid på noget relevant og brugbart af høj kvalitet: Der er virkelig tænkt over tingene, og du får færdige forløb med hjem, du enten kan bruge med det samme eller udvikle videre på, hvis du har tid til det. Det er enormt inspirerende og giver lyst til gøre noget ekstra og udvikle sig fagligt.

Hvis du fik tilbudt endnu et sprogpilotforløb?

- Så ville jeg takke ja med det samme – jeg ville gerne på sprogpilotkursus hver måned, hvis det var muligt, for hver eneste gang jeg er sammen med netværket, får jeg inspiration, nye kontakter og næsten færdige undervisningsforløb formidlet af dygtige og passionerede kollegaer. Hvor du på andre kurser tit spilder din tid, fordi du enten drukner i information eller får besked om at gå hjem og arbejde videre med teorien og udvikle dine egne forløb, hvad du reelt aldrig har tid til, så går du altid beriget hjem fra sprogpilotarrangementerne.